

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจริญหรือจำเรียง หมายถึง การขับร้องหรือการออกเสียงเป็นทำนองเสนาะโดยใช้กลอน สดขับร้องเป็นเรื่องราวหรือเป็นนิทานชาดก ส่วนมากเป็นเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาโดยบรรยาย เหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน เจริยนั้นมียุหลายประเภท แต่ละประเภทมีความแตกต่างกันใน เรื่องรูปแบบและโอกาสในการเล่น ตลอดจนเครื่องดนตรีประกอบการเล่น เหล่านี้บอกให้ทราบถึง การเรียกชื่อของเจริญประเภทต่างๆ เช่น ถ้าเจริญประกอบเสียงปี่จะเรียกว่าเจริญจรวง ถ้าเจริญ ประกอบเสียงขอมี่แคนประกอบเรียกว่าเจริญเบริน^๑ เจริยเบรินเป็นเพลงพื้นบ้านของชาวอีสานใต้ ที่ใช้ภาษาเขมรขับร้อง ขับกล่อมเป็นเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างไพเราะจับใจและยังคงรักษาเอกลักษณ์ ดั้งเดิมไว้ได้เป็นอย่างดี สามารถขึ้นได้กระแสศิลปวัฒนธรรมตะวันตกได้อย่างเหนียวแน่น “ถือเป็นเพลงพื้นบ้านที่ชาวไทยเขมรนิยมเล่นกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน และเป็นหัวใจ สำคัญของงานบุญประเพณีเกือบทุกอย่างของชาวไทยเขมรซึ่งจะขาดเจริญไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นในตัว เมืองหรือในหมู่บ้าน ถ้ามีเทศกาลหรืองานบุญประเพณี ชาวบ้านจะพากันหลังไหลไปฟังเจริญ อย่างล้นหลาม”^๒

เจริญเบรินเป็นการเจริญได้ตอบเพื่อประชันแข่งขันกันระหว่างนักเจริญชายหญิง ๒ คน โดยนักเจริญทั้งสองฝ่ายจะตั้งโจทย์ถามกันจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะคิดขำรู้แพ้รู้ชนะ บทเพลง เจริยเบรินที่นักเจริญนำมาขับร้องส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่นำมาจากตำนาน นิทาน ชาดก ซึ่ง ให้คุณค่าหลายอย่าง เป็นการโน้มน้าวจิตใจให้เชื่อในเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ มีการสอดแทรก ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ สุภาษิต นับว่าเจริญเบรินเป็นศิลปะการแสดงที่มีคุณค่า มีคติ เตือนใจ ในการแสดงเจริญเบรินย่อมมีผลต่อจิตใจของผู้ชม ผู้ฟัง เพราะสามารถซึมซับหรือชักจูง ให้ผู้ชมหรือผู้ฟังได้รับความรู้โดยไม่รู้ตัว นับเป็นการช่วยจรรโลงศิลปกรรมให้เกิดขึ้นในสังคมได้ เป็นอย่างดี“การเล่นเจริญเบรินจะมีบทร้องซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะคือบทร้องสั้นและบทร้องยาว บทร้องสั้นคือบทร้องที่ร้องได้ตอบกันระหว่างชายหญิงในแต่ละครั้งซึ่งมีความยาวไม่เกิน ๖ บรรทัด

^๑เครือจิต ศรีบุญนาท. เจริยเบริน : เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเขมรสุนทร, (คณะสังคมศาสตร์ : สถาบันราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๓๕), หน้า ๖๐.

^๒สงบ บุญคล้าย, การละเล่นพื้นเมืองกันตรึม, (บุรีรัมย์ : วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๑๒.

แล้วเปลี่ยนให้อีกฝ่ายหนึ่งร้องโต้ตอบเพื่อแก้กลอนกันส่วนบทร้องยาวจะเป็นบทร้องที่มีความยาวหลายบทในการร้องโต้ตอบแต่ละครั้งไม่จำกัดความยาวในการเจี๋ยงเรื่องราวที่เจี๋ยงนั้นต้องเป็นเรื่องราวที่สัมพันธ์กับงานที่ไปเล่นเช่นงานศพก็เจี๋ยงเกี่ยวกับเรื่องบาป-บุญความดี-ความชั่วหรือเกี่ยวกับการเกิดแก่เจ็บตายถ้าไปเล่นงานแต่งงานก็เจี๋ยงเกี่ยวกับชีวิตคู่การครองชีวิตคู่ นอกจากนี้ยังมีงานโกนจุกงานบวช ฯลฯ ในการเจี๋ยงบางครั้งเรื่องที่เจี๋ยงถ้าเจ้าภาพหรือเจ้าของงานที่ติดต่อให้มาเจี๋ยงอยากจะฟังเรื่องอะไรก็จะบอกให้นักเจี๋ยงเล่นซึ่งในการเจี๋ยงแต่ละเรื่องนั้นนอกจากจะใช้ภาษาเขมรพื้นบ้านในการเจี๋ยงสัมผัสแล้วยังใช้ภาษาบาลีซึ่งมีแทรกอยู่ภาษาที่ใช้เจี๋ยงจะใช้ภาษาสุภาพแฝงด้วยคติสอนใจมีคำสุภาษิตมากมายนำมาสอดแทรกในการดำเนินเรื่องทำให้ผู้ฟังเกิดความคิดจินตนาการคล้อยตามและมองเห็นเป็นรูปธรรม”^๓

การยอมรับเจี๋ยงเบรินของชาวไทยเขมรจะนิยมเฉพาะคนที่มีมาตรฐานการแสดงคือมีความรู้มีปฏิภาณไหวพริบรู้เรื่องราวทั้งทางโลกและทางธรรมสามารถเจี๋ยงออกมาเป็นบทกลอนสัมผัสได้อย่างไพเราะและโต้ตอบคู่ปรับได้และยังสามารถขับร้องเป็นเรื่องราวหรือเป็นตำนานชาดกซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวในพระพุทธศาสนาเพราะคำสอนทางพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวคิดและโลกทัศน์ของนักเจี๋ยงดังนั้นแนวคิดที่นักเจี๋ยงได้สื่อผ่านบทเพลงเจี๋ยงไปยังผู้ฟังจึงเป็นไปตามความเชื่อตามอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนาและดำเนินตามจารีตเช่นความเชื่อในเรื่องบุญกรรมทานศีลนรกสวรรค์การครองเรือนการครองชีวิตเป็นต้นอาจกล่าวได้ว่าบทเพลงเจี๋ยงเบรินมีบทบาทในการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและสอนจริยธรรมแก่สังคมเช่นเดียวกับพระภิกษุแตกต่างกันเพียงวิธีการหรือกุศโลบายการถ่ายทอดเท่านั้น

การที่นักเจี๋ยงเบรินได้หยิบยกเอาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเจี๋ยงนั้นเพราะมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาแล้วคือการเจี๋ยงในยุคแรกนิยมเจี๋ยงโต้ตอบกันในเรื่องศาสนาเพราะฉะนั้นนักเจี๋ยงเบรินต้องเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้แตกฉานทั้งในส่วนที่เป็นประวัติและหลักธรรมคำสอนเช่นพุทธประวัติทานศีลปาปบุญนรกสวรรค์กรรมกฎแห่งกรรมความกตัญญูตลอดจนอันสงฆ์ของการทำบุญต่างๆนอกจากนี้ยังต้องเรียนรู้คติโลกเช่นประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์การเมืองการปกครองเป็นต้นเพื่อจะได้นำไปเจี๋ยงโต้ตอบกับคู่แข่งขันได้แหล่งความรู้เหล่านี้สมัยก่อนมีอยู่ที่วัดฝ่ายมีพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้สอนนักเจี๋ยงชายส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ผ่านการบวชเรียนพระธรรมวินัยมาก่อนจึงรู้และเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตลอดถึงธรรมเนียมประเพณีค่านิยมในสังคมมากกว่าชาวบ้านโดยทั่วไปแม้นักเจี๋ยงฝ่ายหญิงก็

^๓เครือจิต ศรีบุญนาค, เจี๋ยงเบริน : เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเขมรสุนทร, หน้า ๖๑.

เหมือนกันต้องศึกษาหลักพุทธธรรมให้เข้าใจลึกซึ้งโดยการแสวงหาความรู้จากพระภิกษุเจ้าอาวาส หรือผู้อาวุโสที่เคยผ่านการอุปสมบทเป็นชั้นอาจารย์มาแล้วโดยฝึกอ่านเขียนคำบาลีและฟังจากการอ่านเล่าเรื่องจนจดจำได้แม่นยำดีเพราะฉะนั้นเวลาขึ้นเวทีเจริญได้ตอบกันจึงสามารถหยิบยกเอาเรื่องราวของพุทธประวัติหลักธรรมคำสอนมาร้อยกรองเป็นบทได้อย่างแจ่มแจ้งโดยไม่ติดขัดด้วยเหตุที่เจริญเบรินมีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาดังกล่าวจึงยังผลให้ความนึกคิดและจิตสำนึกของนักเจริญมีความผูกพันอยู่กับพระธรรมคำสอนในขั้นตอนของการแสดงเจริญเบรินนักเจริญมักหยิบยกเอาพระธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาขึ้นมาเป็นกระชู้ถามตอบกันอยู่เสมอ จดมุ่งหมายเพื่อเป็นการเผยแผ่พระธรรมคำสอนและปลูกฝังคติธรรมเรื่องบุญ-บาปแก่ประชาชนผู้ที่ไม่มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะในสมัยก่อนที่การศึกษายังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควรจึงอาศัยบทเพลงเจริญเบรินเป็นสื่อในการถ่ายทอด

ในบทเพลงเจริญเบรินมีคติธรรมเรื่องบุญ-บาปปรากฏอยู่เป็นจำนวนมากส่วนหนึ่งเป็นคติธรรมที่มีรากฐานมาจากคำสอนทางพระพุทธศาสนาโดยมากเป็นคำสอนในระดับโลกียะซึ่งเป็นคติธรรมขั้นพื้นฐานที่ชาวบ้านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และส่วนหนึ่งก็เป็นคติธรรมที่มีรากฐานมาจากจาริตประเพณีในท้องถิ่นซึ่งเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวอีสานได้เป็นอย่างมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคติธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญเบรินพื้นบ้าน ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของชนชาวเขมรอีสานได้ ในฐานะเป็นอนุชนของชาวเขมรอีสานได้ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญที่จะต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความรู้และเข้าใจที่ชัดเจนถูกต้อง และนำออกเผยแพร่อนุรักษ์ให้เป็นที่รู้จักและเกิดประโยชน์ต่อสังคมท้องถิ่นต่อไป ที่สำคัญคือการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมของตนเองให้ถ่องแท้นั้น ถือเป็นการธำรงรักษาซึ่งมรดกอันล้ำค่าทางสติปัญญาของท้องถิ่นให้คงอยู่นานได้ และการศึกษาค้นคว้าให้เข้าใจลึกซึ้งถึงภูมิปัญญาของชาวอีสานได้นั้น การละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ อันเป็นมรดกทางปัญญาที่นักปราชญ์ในโบราณอีสานได้พากันสืบทอดสร้างสรรค์ไว้จัดเป็นแหล่งความรู้แห่งการศึกษาที่สำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาวิจัยคำสอนทางคติธรรมคำสอนที่รู้จักแพร่หลาย ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวอีสานมาโดยตลอด โดยจะศึกษาคติธรรมคำสอนดังกล่าวนี้ปรากฏในบทเพลงเจริญเบรินพื้นบ้าน อันมีพื้นฐานและได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา ผสมผสานกับความเชื่อถือประเพณีดั้งเดิมที่นักปราชญ์ชาวอีสานได้แสดงสอดแทรกเอาไว้เพื่ออบรมสั่งสอนคนในสังคม คำสอนของพระพุทธศาสนานับว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติ วิถีชีวิต อุปนิสัยใจคอ และการดำรงชีวิตของชาวอีสานเป็นอย่างมากมาแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน และอิทธิพลนั้นก็ยังคงดำรงอยู่อย่างมั่นคงจนถึงปัจจุบัน

๑.๒ วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความเป็นมาของบทเพลงเจริญพินบ้านในเขตจังหวัดสุรินทร์
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาคติธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญเบรินพินบ้านในเขตจังหวัดสุรินทร์
- ๑.๒.๓. เพื่อศึกษาบทบาทและอิทธิพลของบทเพลงเจริญเบรินพินบ้านที่มีต่อชุมชน
ท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตทางด้านเนื้อหาไว้ ดังนี้

- ความเป็นมาและองค์ประกอบของเจริญเบริน
- หลักคติธรรม ความเชื่อ เรื่องบุญ-บาปที่ปรากฏในเจริญเบริน
- บทบาทและอิทธิพลของการละเล่นเจริญเบริน

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิโดยมุ่งศึกษาค้นคว้าโดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช ๒๕๓๕ รวมถึงคัมภีร์ อรรถกถา ฎีกา ตำราเอกสารวิชาการในทางพระพุทธศาสนาและเอกสารวิชาการอื่น ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่พื้นที่ในเขต จังหวัดสุรินทร์

๑.๓.๔ ขอบเขตกลุ่มประชากร

ประชาชนที่สืบสานการละเล่นเจริญเบริน (นักเจริญเบริน) ในเขตจังหวัดสุรินทร์
จำนวน ๘ คน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๔.๑ ต้องการทราบความเป็นมาของบทเพลงเจริญพินบ้านในเขตจังหวัดสุรินทร์
- ๑.๔.๒ ต้องการทราบคติธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญเบรินพินบ้านในเขตจังหวัด
สุรินทร์
- ๑.๔.๓ ต้องการทราบบทบาทและอิทธิพลของบทเพลงเจริญเบรินพินบ้านที่มีต่อ
ชุมชนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์

๑.๕ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

คติธรรม หมายถึง แบบอย่างหรือแนวทางที่ถือปฏิบัติ ธรรมที่สอนใจ สอนให้เอาแบบอย่าง สอนให้คิด สอนให้เอาเป็นแนวทาง

เจรีียง หมายถึง การขับร้องหรือการออกเสียงเป็นทำนองเสนาะเป็นภาษาเขมร

เจรีียงเบริน หมายถึง เพลงพื้นบ้าน ซึ่งใช้คำร้องเป็นภาษาเขมรด้วน ๆ เป็นการเจรีียงประเภทหนึ่งซึ่งเป็นการเจรีียงโต้ตอบกันระหว่างนักเจรีียงชาย - นักเจรีียงหญิงโดยใช้ภาษาเขมรขับร้องมีแคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบการเจรีียง

บทเพลง หมายถึง ถิ่นทำนองคำขับร้องที่ผู้ร้องมีความประสงค์จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในรูปของเพลงที่ร้อยกรองเป็นคำกลอนเพื่อความบันเทิงสนุกสนานได้สาระแก่นเรื่องอันมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม

เรียม หมายถึง รำ เป็นภาษาพื้นเมืองจังหวัดสุรินทร์

นักเจรีียง หมายถึง ผู้ที่ขับร้องเพลงเจรีียงเบรินโต้ตอบกันเป็นเรื่องราวต่างๆ

การฟ้อนรำแบบดั้งเดิม หมายถึง การฟ้อนรำที่ชาวบ้านประดิษฐ์ขึ้นเอง

กลุ่มวัฒนธรรมเขมร หมายถึง กลุ่มคนที่พูดภาษาเขมร และมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมที่เป็นเอกลักษณ์ของตน มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคอีสานใต้ โดยเฉพาะ จังหวัดสุรินทร์

องค์ประกอบของเพลงพื้นบ้าน หมายถึง ส่วนต่างๆ ที่ประกอบกันทำให้เกิดเพลงพื้นบ้าน ประกอบด้วย คนตรี การแต่งกาย เพลง สถานที่แสดง โอกาส วิธีการแสดง

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่อันเนื่องมาจากสถานภาพของบุคคล เนื่องจากบุคคลมีหลายสถานภาพในคนคนเดียว ฉะนั้นบทบาทของบุคคลจึงต้องปฏิบัติตามสถานภาพในสถานการณ์ตามสถานภาพนั้น ๆ

อิทธิพล หมายถึง กำลังที่ยังผลให้สำเร็จ อำนาจซึ่งแฝงอยู่ในบุคคลหรือรัฐ ซึ่งสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์, อำนาจที่สามารถบันดาลให้ผู้อื่นต้องคล้อยตามหรือทำตาม อำนาจสามารถให้เป็นไปต่าง ๆ เช่น อิทธิพลของดวงดาว อำนาจนอกเหนือหน้าที่ เช่น ใช้อิทธิพลบังคับให้ยอม

ชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่มมารวมกันอยู่ในอาณาเขตและภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับอันเดียวกัน มีการสังสรรค์กัน มีความสนใจร่วมกัน มีผลประโยชน์คล้ายกัน มีแนวพฤติกรรมเป็นอย่างเดียวกัน เช่น ภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมร่วมกัน

ท้องถิ่น หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่ของมนุษย์ที่ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มหรือหน่วยพื้นที่ย่อยลงมา ตั้งแต่ บ้าน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เทศบาล จังหวัด ในทำนองเดียวกัน

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบในการศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายผล ดังนี้

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช ๒๕๓๕ รวมถึงคัมภีร์ อรรถกถา ฎีกา อรรถกถา คำราเอกสารวิชาการในทางพระพุทธศาสนา

๑.๖.๒ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก^๔ (เจริญ สุวฑฺฒโน), ได้นิพนธ์ในหนังสือเรื่องหลักพระพุทธศาสนาไว้ว่า “การประกอบความดี หมายถึงการ ประกอบกระทำในปัจจุบัน ถ้าประกอบกระทำกรรมที่ดีที่ชอบอยู่ในปัจจุบัน กรรมชั่วที่ทำไว้ใน อดีตก็อาจจะดับผลหรือแม้กำลังให้ผลอยู่แล้วก็อาจเบาลงได้ เช่นผู้ต้องถูกกักขังจองจำ เมื่อประพฤติดุศีลก็ยอมได้รับผ่อนผันและลดเวลากักขังจองจำนั้นให้น้อยเข้า ถ้ากรรมเก่าดีอยู่แล้วก็ยิ่งจะส่งเสริม เหมือนอย่างนักเรียนที่ตั้งใจเรียนดีมาแล้วและตั้งใจเรียนดีอยู่ในปัจจุบัน ก็ช่วยกันให้เรียนดียิ่งขึ้น แต่ถ้าในปัจจุบันนี้ประกอบกรรมชั่วเสียหายก็จะตัดผลของกรรมดีที่เคยทำมาแล้วด้วย” การปฏิบัติ ต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณคือหน้าที่ของบุตรหลานที่ดีการปฏิบัติตามประเพณีที่บรรพบุรุษ ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นพิธีกรรมตามความเชื่ออย่างยาวนาน ก็คือการประกอบความดีอัน เป็นการส่งเสริมความกตัญญูคุณทวดในที่หลักของพระพุทธศาสนา

๑.๖.๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)^๕ ได้กล่าวไว้ในหนังสือความสำคัญของ พระพุทธศาสนาใน ฐานะเป็นศาสนาประจำชาติว่า “พระพุทธศาสนาที่คนไทยเราเกี่ยวข้อง มี ๒ ด้าน ด้านแรก คือพระธรรมวินัยหมายถึงหลักการเดิมแท้ ๆ ล้วน ๆ ของพระพุทธศาสนาซึ่งปรากฏ อยู่ในคัมภีร์ พระพุทธศาสนา ด้านที่สอง คือ วัฒนธรรม หมายถึง พระพุทธศาสนาอย่างที่คนไทยรู้

^๔สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน), หลัก พระพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุริยวัฒน์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖๒ – ๑๖๓.

^๕พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๕), หน้า ๕๘.

เข้าใจและประพฤติปฏิบัติสะสมสืบต่อกันมาจนซึมแทรกเข้าไปในชีวิตจิตใจกลายเป็นส่วนหนึ่งแห่งลักษณะนิสัยและความเป็นอยู่ซึ่งปรากฏออกมาทางวิถีชีวิตของชุมชน”

๑.๖.๔ ประชิต สกฤษณ์พัฒน์^๖ วัฒนธรรมพื้นบ้านและประเพณีไทย คนไทยมีความเชื่อที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษว่าความเชื่อเป็นส่วนหนึ่งของระบบศาสนา ศาสนามีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดความเชื่อในแต่ละท้องถิ่นเพราะศาสนาจะหล่อหลอมความเชื่อของคนในท้องถิ่นโดยมีผลไปถึงพิธีกรรมต่าง ๆ และจะเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และชาติพันธุ์ของคนแต่ละกลุ่มแต่ละท้องถิ่น

๑.๖.๕ พันเอกปิ่น มุทุกันต์^๗ ได้ให้ความหมายคำว่ากตัญญูต่อกตเวทีไว้ดังนี้ กตัญญู หมายถึงคนที่รู้อุปการคุณที่คนอื่นทำให้ตนส่วนกตเวทีหมายถึงคนที่รู้แล้วและตอบแทนคุณท่าน ด้วยคำว่า “กตัญญู” หากแปลเอาความทางปฏิบัติแล้วหมายถึง“เห็นคุณท่าน”คือเห็นด้วยใจด้วยปัญญาคำว่ากตเวทีแปลตามตัวหมายถึงการประกาศคุณหรือการทำให้เป็นที่รู้จักให้ปรากฏขึ้นแต่หากแปลเอาความตามภาษาไทยหมายถึงการตอบแทนคุณ

๑.๖.๖ ดนัย ไชโยธธา^๘ ลัทธิ ศาสนา ความเชื่อกับประเพณีในท้องถิ่น เนื้อหาในหนังสือกล่าวถึง แนวคิดและความเป็นมาของความเชื่อว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ และได้มีการสืบทอดเป็นมรดกของสังคม แต่การสืบทอดความเชื่อของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับการตอบสนองของมนุษย์ในด้านความปลอดภัยจากอำนาจเหนือธรรมชาติเป็นสำคัญ ความเชื่อของมนุษย์ได้วิวัฒนาการตามความก้าวหน้าของสังคมโดยมีลำดับความเชื่อคือ ความเชื่อในธรรมชาติ,ความเชื่อในคติถือผีสาวเทวดา, ความเชื่อในวิญญาณบรรพบุรุษและความเชื่อในเทพเจ้าหลายองค์

^๖ประชิต สกฤษณ์พัฒน์, วัฒนธรรมพื้นบ้านและประเพณีไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๑,(กรุงเทพมหานคร: ภูมิปัญญา, ๒๕๔๖), หน้า ๔๓.

^๗ปิ่นมุกกันต์, แนวการสอนตามหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๑๔), หน้า ๕๐, ๑๘๑.

^๘ดนัย ไชโยธธา, ลัทธิ ศาสนา ความเชื่อกับประเพณีในท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๓๘), หน้า ๔๙-๕๓.

๑.๖.๓ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์^๕ ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย ในหนังสือกล่าวถึง พิธีกรรมเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามค่านิยม ทักษะคติ ความคิด และความเชื่อโดยเข้าใจว่า การกระทำอย่างนั้นย่อมมีผลตอบสนอง ทำให้คนได้รับประโยชน์ตามที่คาดหวังเอาไว้ ทำแล้วมีผลทำให้จิตใจเบิกบานเป็นสุข ที่เรียกว่า ได้บุญได้กุศล ในการทำบุญตักบาตรแด่พระภิกษุสงฆ์ขณะตักบาตรในใจของคนส่วนมาก มักอธิษฐานต่าง ๆ นานา เช่น ชาติน้ำของอย่าได้อดอยากอย่ารู้ยากจน ขอให้มั่งมีเงินทอง ขอให้ผิวขาวเหมือนข้าวที่ตักบาตร ฯลฯ ความจริงจะเป็นฉันใดย่อมไม่สามารถพิสูจน์กันได้ แต่ผู้ตักบาตรมักเชื่อว่า ถ้าเกิดชาติน้ำจริงตนย่อมได้รับผลตามที่จิตอธิษฐานไว้อย่างแน่นอน หลังการตักบาตรแล้ว จึงทำใจให้สบายและเป็นสุข พิธีกรรมจึงเป็นเรื่องสมมุติขึ้นเพื่อให้เกิดความสบายใจแก่ตัวเราเอง

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๔ พระมหาพิรพงษ์ มالا^๖ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คำสอนทางศีลธรรมและหลักจริยธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญเบริน” พบว่า คำสอนทางศีลธรรมและหลักจริยธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญเบรินส่วนหนึ่งมีพื้นฐานมาจากจารีตประเพณีที่คนในชุมชนนั้นๆ ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านานแล้วประมวลเป็นกฎเกณฑ์นำมาใช้เป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติและใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

๑.๖.๕ อามลา กมลมาลย์^๗ “การศึกษาหลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านจังหวัดอุทัยธานี” พระพุทธศาสนาเป็นกรอบแห่งความประพฤติปฏิบัติมาช้านานรูปแบบของการดำเนิน ชีวิตส่วนใหญ่จึงอยู่ในกรอบของศาสนา คนไทยก็ยึดถือตามอย่างบรรพบุรุษไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ศาสนามีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างมาก เป็นพลังสำคัญอย่างยิ่ง มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง เป็นระบบความเชื่อและความศรัทธาอย่างหนึ่ง คู่ประทีปให้แสงสว่าง

^๕สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย, (กรุงเทพมหานคร: โอ เอสพรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๓๖), หน้า ๓๕๒.

^๖พระมหาพิรพงษ์ มالا, “การศึกษาวิเคราะห์คำสอนทางศีลธรรมและหลักจริยธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญเบริน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗).

^๗อามลา กมลมาลย์, “การศึกษาหลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านจังหวัดอุทัยธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ในการดำเนินชีวิตของพวกเขาหลายยุคหลายสมัยที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ในการบริหารปกครองบ้านเมือง

๑.๖.๑๐ พระมหาสุชาติ สุชาโต (สมมาตร)^{๑๒} ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมและวิธีการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในลิลิตตะเลงพ่าย” พบว่าด้านคุณค่าของหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้กับการเมืองการปกครอง สมเด็จพระนเรศวรทรงมีหลักธรรมเป็นเครื่องกำกับ เป็นอุบายวิธีในการบริหารบ้านเมือง หลักธรรมที่มีคุณค่าทางด้านครอบครัว พบว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุตรหลาน โดยนำหลักธรรมที่เกี่ยวกับความประพฤติในสังคมมนุษย์ ได้แก่ ทิส ๖ มงคล ๓๘ ไตรลักษณ์และกรรม หลักธรรมที่มีคุณค่าทางด้านประเพณี พบว่าประเพณีที่เกิดขึ้นในเมืองไทยมาจากพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ประเพณีไทยจึงมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปสอดแทรกไว้เสมอเพื่อเป็นคติเตือนประชาชนได้ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต หลักธรรมที่มีคุณค่าต่อประเพณี ได้แก่ ไตรลักษณ์ และมงคล ๓๘

๑.๖.๑๑ พระครูโสภิตธรรมประยุต (อุดม อุดตมปญฺโญ / สงฺสุระ)^{๑๓} ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงโคราช” พบว่า เพลงโคราชแม้จะมีเนื้อหาค่อนข้างหายาบบลันแต่มีหลายเพลงที่ ส่งเสริมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น แนวคิดเรื่อง “กฎแห่งกรรม” ชาตินี้ชาติหน้า การทำดีได้ดี การทำชั่วได้ชั่ว ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว และยังลักษณะการปลูกฝังจริยธรรมระดับพื้นฐานต่างๆ ไปอีกหลายอย่าง เช่น การให้อยู่ร่วมกันด้วยศีล ๕ ให้รู้จักความมีเมตตาธรรม รู้จักความกตัญญูรู้คุณท่าน

^{๑๒}พระมหาสุชาติ สุชาโต (สมมาตร), “การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมและวิธีการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในลิลิตตะเลงพ่าย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

^{๑๓}พระครูโสภิตธรรมประยุต (อุดม อุดตมปญฺโญ / สงฺสุระ), “การศึกษาพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงโคราช”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

๑.๖.๑๒ พระมหาสมณฤทธิ์ อิทุธิยาโณ (บุตรพรม)^{๑๔} ได้ศึกษาเรื่อง “จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือละอูอิสาน: กรณีศึกษา บ้านสระแก้ว ตำบลบ้านผาง อำเภอบ้านผาง จังหวัดขอนแก่น” พบว่า จริยธรรมที่ปรากฏในการแสดงหนังสือละอูอิสานคือ ข้อปฏิบัติของตัวละครระหว่างบิดามารดา กับ บุตรธิดา พี่ชาย กับ น้องชาย มิตร กับ มิตร ๆ และหลักธรรมอื่นๆ ที่ใช้เป็นเครื่องควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม ให้ประพฤติปฏิบัติต่อกัน เพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น ความเคารพ ความรู้คุณ หลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การให้ทาน, รักษาศีล, การทำใจให้บริสุทธิ์, การมีความยุติธรรม เป็นต้น

๑.๖.๑๓ พระสมชิต จารุขมโหม (อุทากิจ)^{๑๕} ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาการสอดแทรกจริยธรรมในบทขับร้องสรภัญญ์อีสาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบทขับร้องสรภัญญ์อีสานในเขตตำบลลาดทอง อำเภอสรีราชา จังหวัดอุดรธานี” พบว่า ในบทขับร้องสรภัญญ์อีสานจะกล่าวถึงคำสอนในเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ความกตัญญู บุญ กรรม การเวียนว่ายตายเกิด นรก สวรรค์ ไตรลักษณ์ อปายมุข ความสามัคคี”

๑.๖.๑๔ สุนทร อ่อนคำ ศึกษาเรื่อง “เจริญ กัณฐิม: วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้” พบว่า ปรากฏภาพสะท้อนเด่นชัดในด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่คิดเป็นร้อยละ ๑๗ ภาพสะท้อนสะท้อนเด่นชัดในด้านเศรษฐกิจและอาชีพคิดเป็นร้อยละ ๑๓ ภาพสะท้อนเด่นชัดในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีคิดเป็นร้อยละ ๘ ภาพสะท้อนเด่นชัดมากที่สุดในด้านความนิยมและความเชื่อคิดเป็นร้อยละ ๖๒

^{๑๔}พระมหาสมณฤทธิ์ อิทุธิยาโณ (บุตรพรม), “จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือละอูอิสาน : กรณีศึกษา บ้านสระแก้ว ตำบลบ้านผาง อำเภอบ้านผาง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^{๑๕}พระสมชิต จารุขมโหม (อุทากิจ), “ศึกษาการสอดแทรกจริยธรรมในบทขับร้องสรภัญญ์อีสาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบทขับร้องสรภัญญ์อีสานในเขตตำบลลาดทอง อำเภอสรีราชา จังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

ด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของชาวเขมรมีผิวสีดำน้า สภาพชีวิตลำบากยากจน ชีวิตผูกพันกับธรรมชาติและการเกษตร ความเป็นอยู่แบบพอเพียง ชีวิตที่ รื่นเริงมีความสุข และมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามความเจริญทางด้านวัตถุ

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

๑๗.๑. ขั้นรวบรวมข้อมูลมีวิธีการรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑) ข้อมูลเอกสาร

- รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเจรีียงเบรินและบทเพลงเจรีียงเบรินจากเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- รวบรวมบทเพลงเจรีียงเบรินที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคตินิยมจากเอกสารและ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาวรรณกรรมด้านเนื้อหาจากเอกสารและ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) ข้อมูลเพลงเจรีียงเบรินที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคตินิยม

- รวบรวมบทเพลงเจรีียงเบรินของเจรีียงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคตินิยมจาก เทปบันทึกเสียงที่มีจำหน่ายทั่วไป

- รวบรวมบทเพลงเจรีียงเบรินที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคตินิยมจากนักเจรีียงที่ ศึกษาและจากผู้ที่เคยทำการวิจัยเพลงเจรีียงของนักเจรีียงคนนั้นๆ

๑.๗.๒ การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ได้จากการสัมภาษณ์วิทยากรซึ่งเป็นนัก เจรีียงเอกหรือนักเจรีียงอาวุโสจำนวน ๘ คน โดยเป็นนักเจรีียงฝ่ายชาย ๕ คนนักเจรีียงฝ่ายหญิง ๓ คนคือ

๑. นายบุญคง	นนทสอน
๒. นางสาวรุ่ง	ภูมิสุข
๓. นางแหวนเพชร	แสนแก้ว
๔. นางสาวหวัง	ภูเงินงาม
๕. นายเก่ง	จำปาทอง
๖. นายประกอบ	มงคล
๗. นายบุญจันทร์	บุญครอง
๘. นายเคื่อน	เสาทอง

๑.๘ ประโยชน์ที่จะได้รับ

- ๑.๘.๑ ได้ทราบความเป็นมาของบทเพลงเจริญพื้นบ้านในเขตจังหวัดสุรินทร์
- ๑.๘.๒ ได้ทราบคตินิยมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญเบรินพื้นบ้านในเขตจังหวัดสุรินทร์
- ๑.๘.๓ ได้ทราบบทบาทและอิทธิพลของบทเพลงเจริญเบรินพื้นบ้านที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์